

BBN-HEB-241 Bevezetés a bibliai (ószövetségi) irodalomba

3. Az ókori bibliafordítások

2010. október 6.

Buzási Gábor

Tematika

Az ókori fordítások jelentősége a szövegkritika és az értelmezés szempontjából

A görög fordítások

A Septuaginta (LXX) keletkezése és jelentősége

A LXX kéziratok és kiadásai

A LXX keresztény recenziói (Hészükhiosz, Lukianosz, Órigenész)

A LXX zsidó recenziói (Aquila, Szümmakhosz, Theodotián)

Az arámi fordítások (targumok)

Keletkezésük, jellemzőik

A Pentateukhosz targumjai (Palesztinai targumok, az Onkelosz-targum)

Targumok a prófétákhoz és az írásokhoz

A targumok exegetikai jelentősége és liturgiai használata

A latin fordítások

A *Vetus Latina* (eredete, jellege, szövegkritikai jelentősége)

A *Vulgata* (Jeromos fordítása, szövegkritikai jelentősége, szöveggyománnyozása)

A szír fordítások

A *Vetus Syra*

A *Pesitta*

Más szír változatok

Más (kopt, gót, örmény, grúz, etióp, arab, ószláv) fordítások

Kötelező olvasmányok

TREBOLLE BARRERA, J., *The Jewish Bible and the Christian Bible. An Introduction to the History of the Bible*, Leiden – Grand Rapids: Brill – Eerdmans, 1998 (35.8.Tre.1.), pp. 121-127 (fordítás az ókorban); 301-323 (Septuaginta); 324-332 (targumok); 348-358 (latin változatok); 358-361 (szír változatok); 361-365 (egyéb ókori változatok)

RÓZSA H., *Az Ószövetség keletkezése. Bevezetés az Ószövetség könyveinek irodalom- és hagyománytörténetébe*, Budapest: Szent István Társulat, 1. kötet, ²1995 (¹1986, ³1999) (36.Roz.4./I.), pp. 37-49

Ajánlott irodalom

ALEXANDER, Ph. S., „Jewish Aramaic Translations of Hebrew Scriptures“, in: M. J. Mulder (ed.), *Mikra: Text, Translation, Reading and Interpretation of the Hebrew Bible in Ancient Judaism and Early Christianity*, Assen-Philadelphia: Van Gorcum-Fortress, 1988 (36.Mik.1.), pp. 217-254

BROCK, S., *The Bible in the Syriac Tradition*, Gorgias Press, ²2006 (35.8.4.Bro.1.)

DIRKSEN, P. B., „The Old Testament Peshitta“, in: M. J. Mulder (ed.), *Mikra* (ld. fent, ALEXANDER), pp. 255-297

EISSFELDT, O., *Einleitung in das Alte Testament*, Tübingen: Mohr (Siebeck), 1964 (36.Eis.1.), pp. 940-977 (tömör összefoglalás)

GLESSMER, U., *Einleitung in die Targume zum Pentateuch*, Tübingen: Mohr (Siebeck), 1995 (35.8.2.Gle.1.)

JOBES, K. H. – SILVA, M., *Invitation to the Septuagint*, Grand Rapids (Mich.): Baker, 2000 (35.8.3.Job.1.)

KEDAR, B., „The Latin Translations“, in: M. J. Mulder (ed.), *Mikra* (ld. fent, ALEXANDER), pp. 299-338

KENYON, F. G., *Der Text der griechischen Bibel*, Berlin: Evangelische Verlagsanstalt, 1961 (35.8.3.Ken.1.), pp. 21-56

LEVINE, E., *The Aramaic Version of the Bible: Contents and Context*, Berlin – New York: De Gruyter, 1988 (35.8.2.Lev.1.)

SELLIN, E. – FOHRER, G., *Einleitung in das Alte Testament*, Heidelberg: Quelle & Meyer, ¹⁰1965 (36.Sel.2.), pp. 552-564 (tömör áttekintés)

SOGGIN, J. A., *Bevezetés az Ószövetségbe. A kezdetektől az alexandriai kánon lezárásáig*, ford. Hoffmann B. és Víg I., Budapest: Kálvin, 1999 (36.Sog.1.), pp. 43-50 (vázlatos áttekintés)

TOV, E., „The Septuagint“, in: M. J. Mulder (ed.), *Mikra* (ld. fent, ALEXANDER), pp. 161-188

WEISER, A., *Einleitung in das Alte Testament*, Berlin: Evangelische Verlagsanstalt, ⁵1963 (36.Weis.2.), pp. 315-331 (tömör áttekintés)